

Nd.

279. Nefndarálit

[46. mál]

um frv. til l. um nýtt orkuver og nýja orkuveitu rafmagnsveitna ríkisins.

Frá iðnaðarnefnd.

Nefndin hefur rætt mál þetta á þrem fundum og fengið muunlega og skriflega umsögn raforkumálastjóra. Leggur n. til, að frv. verði samþykkt með svofelldum

BREYTINGUM:

1. Við 1. gr. Í stað orðanna „700—1000“ komi: allt að 700.
2. Á eftir 2. gr. komi ný gr., 3. gr., svo hljóðandi (greintala breytist skv. því):
Frankvæmdir skv. 1. gr. mega ekki hefjast nema fyrir liggja nákvæmar áætlanir um orkuverið og orkuveituna og tryggt hafi verið nægilegt fé til framkvæmdanna.
3. Við 3. gr. (sem verður 4. gr.).
Í stað orðanna „1. og 2. gr.“ komi 1.—3. gr.

Alþingi, 5. des. 1950.

Gunnar Thoroddsen,
form., frsm.

Bjarni Ásgeirsson,
fundaskrifari.

Sigurður Guðnason.

Emil Jónsson.

Skúli Guðmundsson.

Fylgiskjal.

RAFORKUMÁLASTJÓRI

Reykjavík, 23. nóvember 1950.

Iðnaðarnefnd neðri deildar, Alþingi.

Raforkumálaskrifstofan hefur móttekið bréf yðar, dags. 15. þ. m., þar sem leitað er umsagnar um frumvarp til laga um nýtt orkuver og nýja orkuveitu rafmagnsveitna ríkisins, á þingskjali nr. 79. Er þar um að ræða virkjun Fossár í Hólshreppi og orkuveitu til Bolungavíkur.

Skal fyrst tekið fram, að ég tel ekki rétt að binda stærð virkjunarinnar að lögum við 700 til 1000 hestöfl, þó e. t. v. kunni svo að fara, að virkjuð verði 700 hestöfl, en stærri virkjun en það kemur tæplega til greina vegna fyrirsjáanlegs vatnsskorts. Einnig ber að taka til greina, að stofnkostnaður t. d. 500 ha. virkjunar verður minni en stofnkostnaður stærri virkjunar og því minni líkur til þess, að slík virkjun verði byggðarlaginu ofviða fjárhagslega en 700—1000 ha. virkjun.

Enn þá hefur ekki verið unnið fyllilega úr vatnsrennslismælingum síðustu ára og því of snemmt að slá neinu endanlega föstu um virkjunarstærð. Skal þess þá og getið, að í áætlun þeirri, sem um getur í greinargerð frumvarpsins, var gert ráð fyrir að veita Tröllá yfir í Fossá og fá þannig aukið vatnsrennslis, en síðari athuganir benda til þess, að slíkar ráðstafanir verði bæði kostnaðarsamar og til minna gagns en álitid var á sínum tíma.

Að þessu athuguðu vildi ég því leggja til, að í 1. gr. frumvarpsins komi: allt að 700 hestafla í stað „700—1000 hestafla.“

Tilgangur með stofnun rafmagnsveitna ríkisins var fyrst og fremst sá, að þær tækju á sínar herðar að koma upp hinum stærri virkjunum og veitum, þeim sem ná til margra sveitarfélaga í senn. En þegar um er að ræða virkjanir eins og þessa, sem aðeins á að sjá einu sveitarfélagi fyrir rafmagni, þykir eðlilegra og hagkvæm-ara, að viðkomandi sveitarfélag sjái sjálft um byggingu og rekstur fyrirtækisins. Hreppsnefnd Hólshrepps hefur einnig gert tilraun til þess að fara þá leið, en ekki tekizt að afla nauðsynlegs fjár til framkvæmdanna og þess vegna leitað þess, að ríkið tæki að sér virkjunina.

Nú er mér að vísu ekki kunnugt, hverjar líkur eru til, að hreppnum mundi takast að útvega nægilegt fé til virkjunarframkvæmdar þessarar, ef hann heldur áfram að leita fyrir sér, en ekki getur það talizt öruggt, að bráðlega verði hægt að koma upp virkjuninni, þótt rafmagnsveitum ríkisins yrði falið það. Allt fé raforkusjóðs er nú orðið bundið í virkjunum og veitum, en árlegar nettótekjur sjóðsins nú aðeins um 2½ milljón. Hins vegar eru þegar heimildir og samþykktir fyrir hendi um nýjar rafmagnsveitur ríkisins og héraðsrafmagnsveitur ríkisins, sem áætlað er, að muni kosta um 15—20 milljónir króna. Nú hefðu rafmagnsveitur ríkisins að réttu lagi átt að taka lán til framkvæmda sinna annars staðar en í raforkusjóði, að upphæð allt að 15 millj. kr., en hafa ekki til þessa átt kost á nema um það bil 2 millj. kr. Það er auðsætt, að tilgangslaust er að fela rafmagnsveitum ríkisins ný verkefni, nema þeim verði séð fyrir nauðsynlegu fé til framkvæmdanna á einn eða annan hátt.

En ef treysta má því, að rafmagnsveitum ríkisins verði séð fyrir nauðsynlegu fjármagni til að leysa af hendi þau verkefni, sem þeim eru ætluð, og ef sýnt þykir, að fjáröflunar vegna sé heppilegra, að framkvæmd á virkjun Fossár í Hólshreppi verði í höndum rafmagnsveitna ríkisins heldur en í höndum hreppsins, þá kemur að sjálfsögðu til mála að fela rafmagnsveitunum byggingu og rekstur virkjunarinnar. En ég vil í þessu sambandi þó láta í ljós þá skoðun mína, að forðast beri í lengstu lög að hverfa frá þeirri verkaskiptingu, sem raforkulögin byggja á, að hvert sveitarfélag sjái sjálft um lausn sinna raforkumála, að svo miklu leyti sem þau verða leyst innan sveitar og varða það sveitarfélag eitt, en rafmagnsveitur ríkisins annist lausn hinna stærri verkefna. Enn fremur að forðast beri svo sem kostur er að fella undir rekstur rafmagnsveitna ríkisins mjög mikinn fjölda af smávirkj- unum og smáveitum dreifðum um land allt, þótt það hins vegar liggi í hlutarins eðli, að mannvirki rafmagnsveitna ríkisins eru allmikið dreifð um landið.

Í frumvarpinu er ákvæði um heimild til lántöku, en aðeins í ísl. krónum. Heppi- legra er að láta slíka heimild einnig ná til lántöku í erlendri mynt, ef svo býður við að horfa, t. d. í sambandi við véla- og efniskaup erlendis.

Virðingarfyllt.

Jakob Gíslason.